

Van banier tot brancard

Vaak wordt de Atjeh-oorlog, van 1873 tot 1942, het dieptepunt uit de vaderlandse koloniale geschiedenis genoemd. Gedurende deze zich almaar voortslepende strijd sneuvelden zo'n 60.000 Atjehers. Aan Nederlandse kant vielen ongeveer 2000 doden door oorlogsgeweld en bezweken er ruim 10.000 soldaten aan cholera, buiktyfus of beriberi.

Maar ook in de VOC-tijd werden er regelmatig militaire veldtochten tegen Atjeh ondernomen. Zo werd in 1839 het plaatsje Baros (ook wel Barras) aan de Noordwestkust van Sumatra bezet door de Nederlanders. Het naburige Atjeh, dat Baros onder zijn invloed wilde houden, zette daarop een aanval in. De Atjehers belegerden Baros, maar werden in april 1840 teruggedreven onder het bevel van kolonel A.V. Michiels. Bij de bestorming van de versterkingen die de Atjehers hadden opgeworpen, werd de banier van de Atjehse legeraanvoerder Al-Iskander buitgemaakt. Bij het neerhalen van deze vlag werd eerste-luitenant C.H. Bischoff zwaar gewond door maar liefst elf klewanghouwen. Gewikkeld in de met bloed bevelkte vlag werd hij weggedragen. Hij overleed enkele dagen later aan zijn verwondingen.

Omschrijving: Banier van wol met maan en kromzwaard van katoen. Opschriften in het Arabisch. Vlag vertoont kogelgaten en bloedvlekken.

Opschrift keerzijde: O Machtige! Verdelg mijn vijand Holland om zijn list! En Vermogende! Vernietig de leugenaar, de grootspreker Holland.

Andere zijde van de vlag: religieuze opschriften die de Atjehse strijders aanspoorden in de strijd.

Vervaardiging: voor 1840 in Atjeh

Afmetingen: h 128,5 cm x br 266 cm

Materiaal: wol, katoen, verf.

Bron: Rijksmuseum, Amsterdam

In het Rijksmuseum is tot 5 juni 2022 een tentoonstelling te zien over een latere Nederlands-Indonesische strijd. *Revolusi!* gaat over de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd (1945-'49), gezien door de ogen van mensen die het meemaakten.